

BISERICA și SCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână : DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria :
Pe un an 10 cor. — pe $\frac{1}{2}$ an 5 cor.
Pentru România și străinătate :
Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor. ; până la 200 cuvinte
8 cor. ; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Discurs de deschidere

rostit de P. C. Sa dl *Ioan I. Papp*, protosincol și președinte al Consistorului din Arad, la deschiderea Sinodului extra-ordinar dela 20 Octomvrie (2 Noemvrie) 1902.

Prea stimaților domni deputați!

Mulțumindu-vă, că la învitarea ce vi-am adresat, ați răspuns cu prezența D-voastre, Vă salut de bună-venire.

În convocatorul trimis am atins numai per tangentem scopul, pentru care în timp atât de neîndatinat, ca cel de acum, îndemnați ne-am aflat a Vă convoca aici la centrul diecesei ; dar' în raportul, ce urmează din partea Consistorului nostru diecesan din Arad, pe lângă speciala indicare a obiectului, asupra căruia au să decurgă consultările noastre, se expun și motivele, de cari conduse au fost Consistoarele noastre la luarea concludului pentru convocarea Sinodului nostru eparchial la ședința extra-ordinară de astăzi.

Fiind vorba de Sinod extra-ordinar, atât pentru constatarea faptului istoric, cât și pentru orientarea celor cari doresc a cunoaște trecutul diecesei noastre, — mă cred dator a intona, că afară de Sinoadele extra-ordinare, convocate anume pentru alegerea de episcop, diecesa noastră a mai ținut și alte Sinoade extra-ordinare. Astfel la 1871 s'a convocat și întrunit Sinodul eparchial la ședința extra-ordinară în afacerea de despărțire ierarchică pe basa învoielii dela Carloveț, ear' în anul 1884 s'a convocat și întrunit un Sinod extra-ordinar în scopul cumpărării unui domeniu pe seama diecesei.

Nu am atins acestea pentru-că doară cineva ar pute contestă dreptul nostru de întrunire în Sinoade extra-ordinare, — drept garantat în legea noastră organică, — ci le-am atins numai și numai spre a motiva în fața Veneratului Sinod

eparchial și a justifica în fața opiniei publice procedura noastră corectă și îndreptățirea noastră legală relativ la convocarea acestui Sinod și pentru a constata tot-odată, că obiectul celor două Sinoade nu a fost cu nimic de mai mare importanță pentru interesul general al bisericei noastre, decât este obiectul de acum, pentru care cu desconsiderarea jertfelor materiale, — îndemnați ne-am aflat a convoca pe astăzi Sinodul eparchial la ședința extra-ordinară.

Sunt aproape șapte luni de când eparchia noastră este lipsită de Arhiepiscop, și cu toate că alegerea s'a efectuat la timpul său în ordine și cu considerarea tuturor prescrișilor legale, — totuși în privința fapticei îndepliniri a scaunului episcopesc am ajuns într'o stare excepțională, pentru-că fapt cunoscut este, că dela introducerea vieții constituționale în biserica noastră, acesta e primul cas în întreaga noastră mitropolie, ca o eparchie să rămână fără episcop timp atât de îndelungat.

În asemenea situație Consistoriile noastre eparchiale în deplina conștiință și pentru a declina dela sine pentru acum și viitor ori-ce imputare de neîmplinirea datorinței, — îndemnate s'au aflat a prezenta și supune afacerea deliberării Veneratului Sinod eparchial, ca și reprezentanța legală a eparchiei.

Eată dară, Prea Stimați Domni Deputați, obiectul în care, și motivul, pentru care am convocat Sinodul eparchial la ședința extra-ordinară de astăzi.

Țin de prisos să intonez și îngrijirile serioase, de cari sunt cuprinși eparchioții pentru situația nesigură a fapticei neîndepliniri a scaunului episcopesc ; dar' tocmai gravitatea situației ne impune datorința, ca în consultările noastre sa fim conduși de dragoste creștinească, ce trebuie să domnească între fiii unei biserici ; să avem în vedere adevăratele interese supe-

rioare ale bisericeii; să păzim și acum, mai mult decât ori-când, obiectivitatea și calmitatea, cari au caracterizat corporațiunile noastre bisericești superioare în toate afacerile de interes general.

Să stăruim fiecare și toți împreună, ca și din consultările noastre de acum să transpire respectul nostru față de legi și față de înaltul Guvern al patriei noastre iubite, dar' mai presus de toate să fie expresiunea fidelă a devotamentului nostru fiesc, a credinței neclătite și a supunerii noastre omagiale către Majestatea Sa prea grațiosul nostru Impărat și Rege apostolic Francisc Iosif I. (Aplause) sub a cărui glorioasă domnire biserica noastră și-a redobândit libertatea și sub a cărui părintească ocrotire biserica noastră ortodoxă română își poate urma calea sa spre naintare și întărire (Aplause.)

Acestea avându-le în vedere, să conlucrăm cu toții, ca și conlusul, ce-l vom aduce, să corăspundă în formă și în merit, demnității și scopului bisericeii noastre sinodale și maturității reprezentanților ei.

După cari toate, rugând pe Dumnezeu, Părintele luminilor, să ne lumineze mintea cu duhul înțelepciunii și al înțelegerii și să ne încălzească inima cu căldura dragostei evanghelice, — declar ședința extraordinară a Sinodului nostru eparchial, convocată pe astăzi, de deschisă.

Discursul presidial e primit cu vii ovațiuni. Au urmat desbaterile, pe cari le vom da în numărul viitor al acestui ziar.

Conlusul ce s'a luat de Sinod, este următorul:

„Având în vedere, că Sinodul eparchial în 30 Maiu (12 Iunie) a. c. conform prescrișelor »Statutului Organic« a săvârșit alegerea de episcop pentru văduvita eparchie a Aradului;

Având în vedere, că după §. 98 din »Statutul Organic« scaunul episcopesc vacant trebuie întregit în timp de trei luni;

Având în vedere, că după dispozițiunile generale ale »Statutului Organic« p. I. biserica ortodoxă română își regulează, administreează și conduce afacerile sale bisericești după dreptul ei canonic, ear' canonul 25 al Sinodului IV ecumenic dispune, ca în trei luni să se facă hirotonirea de episcop pentru eparchia văduvită;

Având în vedere, că autoritatea dirigentă cea mai înaltă în biserica ortodoxă orientală este neînterupt legată de puterea episcopală;

Având în vedere, că scaunul episcopesc vacant nu este îndeplinit nici astăzi în a 7-a lună dela văduvia lui;

Având în vedere, că din această cauză biserica în eparchia Aradului este lipsită de supraveghiere și conducere archipastorală, ear' credincioșii sunt lipsiți de comuniunea darurilor spirituale rezervate ordinii episcopale și transmisibile numai de către episcopul diecesan;

Având în vedere că această stare de lucruri alterează disciplina și așezămintele bisericeii, clatină ordinea morală și șguduie credința religioasă în popor;

Din aceste considerante bisericești-spirituale, cuprins de legitimă îngrijire pentru soartea bisericeii, ear' de altă parte pătruns de sentimentul datoriei sale și de respectul legii, Sinodul eparchial întrunit în sesiune extraordinară dând expresiune sentimentelor sale de omagială supunere și neclintită fidelitate către Majestatea Sa, glorioșul purtător al coroanei S-tului Ștefan și cu deplină încredere față de Înaltul guvern al M. Sale, în conformitate cu §. 96 p. 12 din »Statutul Organic« :

Însărcinează pe Consistorul eparchial din Arad, ca prin o adresă către I. P. S. Sa Mitropolitul bisericeii rom. gr.-or. din Ungaria și Transilvania, expunând situațiunea actuală, în care se află biserica în eparchia Aradului, pe lângă subșternerea prezentului conlus, să fie rugat I. P. S. Sa să stăruie pentru faptica îndeplinire a scaunului episcopesc, conform dispozițiunilor canonului bisericesc și §. 98 din »Statutul Organic«.

Cuvânt

rostit la sfințirea școalei din Șeghiște.

»Voiește și vei pute«.

»Fiți voi desăvârșiți precum și Tatăl voștru cel din ceriuri este desăvârșit.«

Mat. V. 48.

Iubiți poporeni!

Când am așezat peatra din fundament la această zidire, pentru a cărei binecuvântare ne-am adunat noi astăzi și care de aci înainte ne va slugi nouă ca locaș de școală, puțini de tot puțini au fost între voi, Iubiți poporeni, aceia cari au crezut că totuși va sosi odată vremea, când zidirea începută se va și găta. Cei mai mulți se clătinau chiar — în credința de a pute duce lucrul început la bun șfârșit. Aceasta temere întemeiată, ce e drept, pe sărăcia poporului și pe lipsa de bani, mulțămită lui Dumnezeu, astăzi o vedem înlăturată; zidirea începută o vedem gata și prin chemarea sfântului Duh, e binecuvântată

și acum o dăm țintei (destinațiunei) pentru care s'a zidit. E însemnată deci pentru noi ziua de astăzi și tocmai pentru aceasta se cuvine să ne știm și folosim de însemnatatea ei. Ear' folosim ne vom pute numai așa, dacă din acest privilegiu vom numai pentru noi, cei ce suntem acum aici și pentru familiile noastre și deosebit pentru micii nostri copilași, cari ani de-arîndul se vor adăpostii în acest locaș.

Multe învățături bune și folositoare am pute scoate noi din privilegiul întâmplării de azi; ear' cea dintâiu învățatură fără îndoială este că D-zeu întotdeauna își tinde ajutorul seu acelor oameni, cari îl cer cu credință. »Cereți și se va da voue, căutați și veți afla, bateți și se va deschide voue că tot cel ce cere va lua și cel ce caută va afla și celui ce bate se va deschide« Luca XI. 9, 10 a zis Mântuitorul Cristos, ear' adevărul acestor cuvinte astăzi s'a plinit întru inimile noastre. Mai putem noi învăța de aici și aceea, că prin înțelegere bună, punând adecă umăr la umăr, credincioșii nostri, ei prin ei, adecă fără ajutorul altora, pot să-și croiască o soarte mai bună, o soarte mai fericită, pot să ducă la bună isbândă ori-ce lucru, ce le poate îmbunătăți soarta lor. Adevărul cuvintelor strămoșesti: »Voiește și vei putea,« doară nicăiri nu e mai potrivit decât la noi.

Să fim bine înțeleși iubiți credincioși! Nici un lucru nu este astăzi așa de lipsă ca școala. Însuși Mântuitorul Cristos ne învață, ba ne chiar îndatorește să ne luminăm mintea și să ne îmbunătățim inima noastră, să ne facem adecă mai desevirșiți: »Fiți desevirșiți — zice Mântuitorul Cristos — precum și Tatăl nostru cel din ceriuri este desevirșit«. (Mat. V, 48.) Ear' a ajunge, ca să poți împlini aceasta poruncă a lui Dumnezeu, a te face mai desevirșit, mai luminat la minte, mai îmbunătățit la inimă, nicăiri nu se poate câștiga decât în biserică și în școală. Cu drept cuvânt putem zice dar' că școala este fiica bisericii.

Și când zicem aceasta, avem dreptul a cere dela voi dela fiecare, ca să vă purtați față de școală cu aceeași cinste, cu care datorii a vă purta față de sfânta biserică. Pentru-că dacă sfânta biserică este locul unde se dă învățatură, se vestește purtare bună, se lățește cinste și omenie între cei mari, apoi școala e locul, în care se lătesc toate acestea între micuții vostri copilași. În școală învață copilul, încă în cruda sa vîrstă frumoasele datorințe creștinești. Aici învață el a iubi pe Dumnezeu, a-și iubi părinții sei, a-și iubi pe semenii și a se păzi pe sine însuși. În școală învață copilul a se purta cuviincios și cinstit, așa dar' încă de micuț învață a-și croi calea, pe care purcezînd, când va a-

junge mare, să se bucure între oameni de cinste de omenie și de dragoste, și tot în școală își câștigă el — micuțul copilaș — și unele cunoștințe, cari atunci, când el va ajunge vârsta bărbăției, va ajunge să-și câștige însuși cele de lipsă pentru traiul vieții, i vor tinde mână de ajutor, îi vor câștiga un traiu mai tihnit și mai ușor. Aici învață copilul a-și lucra moșioara strămoșască mai cu pricepere, așa că din pământ puțin să știe scoate roadă cât mai îmbelșugată; tot aici mai învață el a ști sădi, altoi și crește pomi și așa a-și ști câștiga un nou isvor de venite. Și câte nu mai învață un copil în școală. Spre a vi-le putea înșira toate mi-ar trebui un timp mai lung decum am acum și poate nici atunci nu le-aș pute spune toate bunătățile, câte ni-le îmbie învățatura. Și tocmai pentru a vă face mai luători aminte la folosul ei cel nepretuit, adaug încă a vă spune, că fără carte, omul e socotit pe treapta vitelor, nu e primit nicăiri cu aceeași cinste, cu aceeași dragoste, cu care e întimpinat cel ce știe ceti fie cât de puțin. Dar' apoi oare omul fără carte nu e înapoiat în toate? O slujbilită cât de mică oare se dă celui ce nu are leac de învățatură? Nici de cât.

Dimpotrivă, cel neînvățat e silit a lucra lucrurile cele mai grele și și acelea le lucră el cu nespuse greutate, pentru-că mintea lui nu e isteafă, mintea lui nu s'a luminat prin învățatură, ca să știe afla chipul, cum fiecare lucru, fie ori-cât de greu, să se poată lucra cu înlesnire și ușurință. Și tocmai pentru aceasta toate popoarele mai înaintate în învățatură, se silesc din toate puterile să-și ridice școli și biserici cât mai frumoase, ear' aceasta o fac, pentru-că cunosc darurile, ce le aduce biserică și școala omenimei.

Nu e de ajuns însă a avea numai școală adecă zidire bună, ci se cere, ca să vă trimiteți copii neincetat la învățatură. Cu atâta, că vi-ați trimis copilașii odată — de două-ori în săptămână ori poate odată numai în lună la învățatură adecă la școală, puțin de tot puțin le-ați folosit. Copilul nici odată nu va propăși întru învățatură, făcînd așa, — din potrivă va rămânea vecinic în neștiință, va rămânea de-apururea înapoia celorlalți, ba cu încetul va părăsi școala de tot. Și atunci nu numai că ați cheltuit banii cei scumpi înzadar cu zidirea școalei, dar' tot înzadar veți plăti și învățătorului și pe lângă acestea veți avea a da seamă înaintea lumii, înaintea oamenilor și înaintea lui Dumnezeu despre aceea, că copiii vostri au rămas în neștiință. Deschilinit judecata lui Dumnezeu îl va ajunge pe fiecare părinte, care nu îngrijește, ca copiii săi să fie crescuți întru învățatură și întru frică și temere de Dumnezeu. Sfânta scriptură zice: »Rușine tatălui este fiul neînvățat« și »mai lesne este a purta nisip

și sare și fer decât a locui cu omul neînțelegetor.» (Înțelep. lui Sir. XXII. 3, 16). Ear' pentru a arăta folosul cel neprețuit, apoi povețele cele bune, ce le adună omul din învățatură adaugă tot aceeași sfântă scriptură a grăi prin rostul înțeleptului Solomon acestea: »Duhul cel sfânt al învățaturii va fugi de viclesug și se va depărta dela cugetele cele fără de înțelegere și va muștra venind strimbătatea» (Înț. lui Sol. I, 5). Apoi înșiși copiii vostri vè vor blăstema, după-ce vor ajunge mari, pentru-că i-ați părăsit și nu i-ați dat la învățatură. Atunci vor vedea și ei, că fără carte nu ai parte. Eată întrebarea cea mai mare, ce ne pune nouă înainte vremea sau timpul, în care trăim.

Vè sfătuiesc dar' din inimă curată iubiți credincioși, vè sfătuiesc să vè dați copiii la școală, — nu-i lăsați mai mult în întunerec, nu-i lăsați în starea aceea ca »fiecare să le poată scoate ochii» cum înși-vè v'ați obicinuit a zice.

Dar' spre a putea copilașii vostri spori întru învățatură, nu e de ajuns a-i trimite numai la școală, ci se cade a le cumpăra și unele de lipsă. Fără carte, peană și alte unelte copilul nu poate învăța, precum bunăoară nu poate plugarul ara fără plug, ori cosi fără de coasă. Cum zic, copilul fără unelte nu va face decât un spor slab de tot și atunci înzădar vei învinovați pe învățator, înzădar pe preot. Vina va fi numai și numai a voastră.

Încă ceva am a vè spune iubiți credincioși! Precum la alte privilegii așa și acum nu voiu înceta a vè sfătui, că precum voi între voi se cade să trăiți în cea bună înțelegere iubindu-vè unii pe alții, tocmai așa se cade să trăiți și cu fiitorul vostru învățator, dându-i aceluia cinstea, ce i-se cuvine și socotindu-l ca pe om trimis de Dumnezeu, ca să lumineze mintea copiilor vostri. Să nu cugetați că slujba unui învățator e ușoară, nu, dimpotrivă, el are cea mai grea muncă pe pământ, și chiar pentru aceasta se cuvine să-l cinstim și să-i arătăm dragoste desevirșită.

Aceste sfaturi, aceste povețe și învățături mi-am ținut de datorință a vi-le pune înainte în ziua aceasta, în care bunul Dumnezeu ne-a învrednicit a binecuvânta noul nostru locaș de școală. Dacă le veți urma fericiți veți fi nu numai voi, ci fericiți vor fi și copiii vostri, nădejdea și razimul bêtănănelor voastre.

După acestea, Iubiților credincioși, să dăm laudă lui Dumnezeu, pentru-că cu ajutorul lui am sevîrșit aceasta zidire, apoi să ne aducem aminte de binefăcătorii și ajutătorii școalei noastre și anume de Veneratul Consistor și deosebit de Magnificența Sa Domnul vicar *Vasilie Mangra*, bine știind că ajutorul de 100 cor., ce l'am primit dela Veneratul Consistor, l'am pri-

mit la îndemnul, la stăruința Magnificenței Sale și cum-că acel ajutor a fost pentru noi o trezvie, o îmbărbătare, căreia ași putea zice că avem să-i mulțumim ființa de astăzi a acestei zidiri. Să mulțumim Rev. domn protoprebiter *Vasilie Papp*, pentru cuvintele frumoase, cu cari ne-a îndemnat la sevîrșirea zidirei, apoi domnului notar *Terențiu Popovici*, pentru spriginul și ajutorul ce ne-a dat și antistiei comunale pentru-că cu noi asemenea a nisuit a zidi acest nou locaș de școală.

Vè mulțumesc la urmă eu vouă la toți, pentru încrederea ce ați avut în mine și pentru ascultarea ce mi-ați dat-o, de câte ori a cerut trebuința și lipsele multe, ce le-am întimpinat în cursul zidirei. Mai pe urmă să ne întoarcem earăși cu toții la Domnul Dumnezeu nostru și plecându-ne capul nostru, umilindu-ne inima noastră înaintea maiestății sale dumnezeesti să zicem din tot cugetul:

»Tatăl nostru carele ești în ceriu, sfințească-se numele Tău, vie împărăția ta, fie voia Ta, precum în ceriu așa și pe pământ, pânea noastră cea de toate zilele, dăn-e-o nouă astăzi și ne iartă noauă păcatele noastre precum și noi iertăm greșităilor nostri, și nu ne duce pe noi în ispită ci ne mântuiește de cel rău. Că a Ta este împărăția și puterea și mărirea în veci. Amin.» (Mat. VI. 9—13).

Moise Popovici,
preot.

Plantarea cepelor de flori în grădină.*)

Cepele de flori se plantează (sădesc) dela începutul lui Octomvrie până la sfîrșitul lui Noemvrie, dacă timpul e favorabil până atunci. Înainte de toate se cere ca pământul în care sădim să fie adânc lucrat, amestecat cu nisip de rîu, și într'un loc în fața soarelui. Cepele se așează mai adânc, sau mai puțin adânc, după mărime; așa ca peste *Jacinte*, *Tatzile*, *Tulpe* și *Narcis* să fie pământul de o grosime de 10 c. m. Îndată ce dă frigul, să se acopere straturile cu gunoiu sau paie, cari apoi se înlătură primăvara, când gerul a încetat.

Ranunculul și *Anemone* se pot mai bine sădi primăvara. Minunatele *Gladiole*, cari n'ar fi permis să lipsească din nici o grădină, se vor sădi numai primăvara, mai de vreme sau mai târziu, după vremea când vrei să ai flori. Frumosele *Tuberoze*, cu florile lor albe și mirosul dulce să se pună de asemenea numai primăvara, la loc călduros și bătut de soare; ele înfloresc din August până în Noemvrie. *Iris* se poate pune

*) Comunicări despre grădinărit și economie, de *Wilhelm Mühle* din Timișoara.

și toamna și primăvara și durează mai mulți ani.

La toate florile cu ceapă trebuie să se observe, ca mugurul să deie în sus. Gunoii proaspăt nu e bun nici când, ci să se iee totdeauna stătut. În vreme de mare secetă primăvara, să se ude de câte-va ori bine. Îndată-ce îngălbinesc frunzele, să se scoată ceapa din pământ să se pună la svintare și uscare la loc umbros pe câteva zile, apoi să i-se taie rădăcinile și cotorul, să se pună cu josul în sus pe o scândură sau nisip uscat, unde va avea să stee până la sădire din nou. Tulpele, Narcisele și Crocus, nu e nevoie să se taie în fiecare an. Pot să stee și câte 2—3 ani; dar dela o vreme slăbesc și devin earăși bune numai transpuse într'un nou pământ bun.

Calendarul diecesan

de anul dela Cristos 1903, anul al XXIV-lea, e tipărit deja, în editura tipografiei diecesane gr.-or. române a Aradului, și legat gata, se poate avea atât dela administrațiunea acestei tipografii (strada Révay Nr. 10 față-n față cu Consistorul), cât și dela librării.

Calendarul acesta, care de 24 ani deja apare în tipografia diecesei și totdeauna s'a bucurat de trecere mare și de bun nume nu numai în diecesa Aradului, ci și afară de diecesă, — de astădată apare cu preț redus la **50 fileri**.

Se estinde pe 12 coale de tipar garmond, și cuprinde, — afară de partea calendaristică, — șematismul mitropoliei române gr.-or. în general și al diecesei Aradului în special; cronologia și semnele cronologice pe anul 1903; sărbători și alte zile schimbăcioase; posturile etc. Genealogia caselor domnitoare; țergurile din Ungaria și Ardeal; instrucțiuni postale și telegrafice etc., precum și o bogată și interesantă **parte literară**, care singură se estinde peste 4 $\frac{1}{2}$ coale, tipariu garmond bine îngrijit, cuprinzând următoarele piese:

Moartea Episcopului Iosif Goldiș; Provisorul; Alegerea noului Episcop; Episcopii de până acum ai Aradului; Casa națională din Arad; Lui Mihail Eminescu (poesie); Un sfat la vreme; Pradă (poesie) Prețul timpului; Implinirea datorinței; Pâne (poesie); Revoluția inimii femești; De când strică fiul, ce a făcut tatăl (povestire populară); Movila lui Burcel (poesie); Țăranu și școala; Din trecutul preparandiei din Arad (Moise Nicoară); Moș-Ajun; Despre concubinată; — Din lumea mare; Sfirșitul unui războiu mare; O catastrofă îngrozitoare; Oamenii mari — oameni tăcuți; Iubileul clopotelor. — Poesii: a) mixte, b) populare; Diverse: Sfaturi practice;

glume. — Economie: Ce avem să facem în fiecare lună? — În fine: anunțuri de tot felul. —

Îl recomandăm u multă căldură tuturor oamenilor cu carte, căci în calendarul acesta fiecare va găsi nu numai calendar, ci și o carte de lectură prețioasă și plăcută.

CRONICA.

* *Regele Carol la Rusciuc.* Știrea despre visita Majestății Sale Regelui Carol la Rusciuc, unde va avea întâlnire cu Alteța Sa Regală Principele Ferdinand al Bulgariei, se confirmă.

Atât ziarele din București, cât și cele din Sofia scriu despre acest eveniment, și scriu cu mare căldură, accentuând, că cu ocaziunea aceasta e proiectată și o excursiune pe câmpul de bătălie de la Plevna, unde, cum se știe, armata română, condusă de Domnitorul țerii românești, a trecut cu cel mai desăvârșit succes prin proba de foc, împodobind istoria română cu niște pagini frumoase și de o trăinicie eternă. Din parte română visita aceasta e salutată ca un norocit augur pentru relațiunile amicale dintră România și Bulgaria, țeri vecine, și ca un gagiu al păcii în Orientul Europei. Fără îndoială, că va fi un moment înălțător și impunător totodată, când învingătorul de la Plevna și principele Bulgariei își vor strînge mâna pe câmpul de bătălie, unde a fost făurit principatul Bulgariei, al cărui botez cu sânge românesc s'a făcut.

Cu însuflețire scrie și presa bulgară despre visita aceasta, pe care o comentează în mod favorabil, fiind-că vede în ea o dovadă a escelentelor relații cari domnesc între cele două țeri vecine.

La Rusciuc, după cum vestesc telegramele din urnă, se fac mari pregătiri pentru primirea Regelui Carol, și tot ce regretă Bulgarii este, că Majestatea Sa Regele României nu onorează cu visita sa și capitala țerii, Sofia.

Visita la Rusciuc se va face în 11 Noemvre n.

Presa străină încă comentează favorabil acest eveniment. Ziariul Neues Wiener Tageblatt zice, că întrevederea aceasta e mai importantă de cât visitele suveranilor din statele mari, pentru-că e un semn de schimbare a raporturilor până acum încordate, dintră România și dovedește că guvernului bulgar i-a succes să convingă guvernul român despre lealitatea Bulgariei față de România. E sigur deci, că întrevederea de la Rusciuc va fi considerată pretutindenea în străinătate ca un semn de pace.

Ziarul Neues Wiener Tageblatt aduce apoi elogii regelui Carol, pe care Europa poate conta cu încredere desăvârșită, ca pe un stîlp puternic al politicei de pace în Orientul european.

* *Sfințire de școală.* Noua școală zidită în cursul anului curent în comuna Șeghiște-Hërsești, s'a binecuvântat și predat destinațiune,

sale Duminecă la 20 Octomvrie v. a. c. Actul binecuvântării a decurs în modul următor: Dimineța la orele opt s'a început în sf. biserică utrenia după-ce a urmat imediat serviciul liturgic celebrat de preotul local părintele Moise Popovici și părintele Miron Botișel din Ștei. La utrenie; deja biserica era îndesată de credincioși, ear' sub decursul liturgiei au sosit și mulți străini, între cari stimatul domn Terențiu Popovici, notar cercual și familia, Nicoruța Vasilie, cand. de preot și alții. După terminarea serviciului divind întreg poporul adunat a mers cu litia până la școală, unde s'a oficiat sfințirea apei prin preoții menționați, apoi stropindu-se atât noul edificiu cât și credincioșii cu aghiasmă s'a încheiat serviciul divin cu o cuvântare rostită de părintele local M. Popovici.

A urmat apoi un prânz comun, la care au participat în frunte cu preoții menționați, stimatul domn notar Popovici cu stimata sa soție și dragălașa D-lor fetița mititică Mărioara, apoi Nicoruța cand. de preot, Coste inv. pens., măiestrul întreprinzător T. Todan și mulți fruntași din loc și jur. În cursul mesei nu au lipsit nici toastele. Cel dintâiu a toastat M. S. domn notar pentru preotul local, au urmat apoi alte toasturi la finea cărora MS. domn notar a întreprins o colectă între meseni în scopul de a se procura cărțile de școală pentru elevi mai sărmani. Au contribuit spre acest scop următorii: St. domn notar 4 cor.; părintele Botișel 3 cor.; V. Nicoruța 1 cor.; Mihața Precup, jude în P. Zăvoieni 1 cor. Moise Mihața 1 cor.; Suma 10 cor. Primească marinimoșii domni contribuienți mulțămite sincere. După masă s'au cântat mai multe cântări bisericesti și naționale, ear' de către seară ne-am depărtat cu toți ducând fiecare în inima sa pe lângă suvenirea zilei de 20 Octomvrie v., zi însemnată pentru poporul din Șeghiște-Hêrsești, încă și convingerea cum-că prin muncă, nisuiță și concordie ori-ce obstacol fie cât de greu se poate învinge, și cum-că poporul nostru, fie lăudat Dumnezeu, chiar și în cele mai ascunse locuri e pe cale a se deștepta. a.

* **Deputații congresuali mireni**, aleși în arhidieceasă pentru noua perioadă sunt următorii: în cercul II. (Sibiu) *Partenie Cosma*, dir. „Albinei“, în cercul II (Seliște) *Dr. Liviu de Lemeny*, adv. în Sibiu, în cercul III. (Sebeș) *Ioan de Preda*, adv. în Sibiu și fiscal consistorial, în cercul IV (Alba-Iulia) *Mihail Cirlea*, notar public în Abrud, în cercul V. (Deva) *Dr. Ioan Mihu*, adv. în Orăștie, în cercul VI. (Hațeg) *Dr. George Proca*, secretar consistorial, în cercul VII (Ilia) *Dominic Rațiu*, funcționar la „Albina“ în Sibiu, în cercul VIII. (Geoagiu) *Dr. Aurel Vlad*, ad. în Orăștie, în cercul IX. (Zarand) *Simion Damian*, adv. în Brașov, în cercul X. (Câmpeni) *Dr. Vasile Preda*, adv. în Câmpeni, în cercul XI. (Turda) *Nic. Garoiu*, adv. în Zernești, în cercul XII. (Cluj) *Vasilie Almășan*, adv. în Cluj, în cercul XIII. (Solnoc) *Victor Cupșa*, secretar în ministerul de finanțe

în Budapesta, în cercul XIV. (Bistrița) *Leontin Simonescu*, secretar mitropolitan, în cercul XV. (Têrnava) *Dr. Nicolae Vecerde*, secretarul „Albinei“ în Sibiu, în cercul XVI. (Sighișoara) *Virgil Onițiu*, dir. gimnaziului din Brașov, în cercul XVII. (Treiscaune) *Dr. Iancu Mețianu*, avocat în Zernești, în cercul XVIII. (Brașov) *Ioan Lenger*, adv. în Brașov, în cercul XIX. (Bran) *Ioan cav. de Puscariu*, septemvir în pensiuie, în cercul XX. (Făgăraș) *Dr. Ioan Șenchea*, adv. în Făgăraș.

* **Despărțământul „Cluj“ al „Asociațiunei“** și-a ținut la 2 Noemvrie n. adunarea generală estraordinară. Adunarea a fost slab frecventată. S'au luat măsuri pentru a deștepta în popor un mai viu interes față de „Asociațiune“ și s'a decis ridicarea unui monument lui *Olteanu*, care a donat „Asociațiunei“ 100 mii cor. S'a mai decis ținerea de prelegeri populare în cercul Clujului și la fine s'a cetit o disertațiune a studentului V. Meruțiu, „Din viața și activitatea literară a poetului G. Coșbuc“, schiță biografică literară.

† **Elena Bibescu**, văduva fostului principe al Moldovei, Alexandru Bibescu, a răposat Vineri în Iași, în etate de 45 ani. Elena Bibescu trăia mai mult la Paris decât în țeara sa, a cărei princesă a fost. La Iași venise în afaceri familiare.

* **Necrolog**. Primim următoarele: cu inimă frântă de durere Vê facem cunoscut, că prea iubitul nostru fiu, frate, unchiu, *Octavian V. Papp* student în drept, după lungi și grele suferințe și-a dat sufletul său nobil în mâinile Părintelui ceresc azi la 1 oră d. m. în etate de 26 de ani. Rămășițele pământesti ale preaiubitului defunct se vor înmormenta în 3 l. c. la orele 3 d. m. după ritul bisericeii gr.-or. în Beiuș, 2 Noemvrie n. 1902. — Dormi în pace scumpul nostru! Vasiliu Papp și soția ca părinti; Maria P. Cosma, Nicolae, Veturia, Corneliu, Aurel, Georgina, ca frați și surori. Virgiliu, Gavril, George, ca nepoți.

Din parte-ne trimitem întristatei familii sincere condolențe.

* **Avansări în armata comună ces. și reg.** Cu ocaziunea avansărilor generale din 1 Noemvrie 1902 au fost numiți între alții și următorii Români: La infanterie au fost numiți locotenenti-coloneli maiorii: Paul Duralia în reg. 52 de inf., Iosif Maciaga în reg. 7 de inf., Ioan Humiția în reg. 21, Ioan Popălcean în reg. 6 de vînători; Albin Regele în bat. 3 de poienari. Maiori: căpitani de I clasă: Antoniu Lanbru în reg. 43 de inf., George Coma în reg. 90 de inf. Căpitani de I-a cl., căpitani de II cl.: Vasilie Călbasă, în statul major-general: Victor Clobaza în reg. 93 de inf., Laurențiu Silvatici în reg. 1 de vînători. Căpitani de cl. II. locotenenții: Maximilian Coșca în reg. 87, Ioan Brad în reg. 5, Eduard Grindea în reg. 53, Daniel Pap în statul de geniu, Enric Cocron în reg. 69 de inf., Ioan Sima în bat. 2 de pioneri. Locotenenți: sublocotenenții: Nicolae Păsêrar în reg. 43 de inf., Aureliu Cosgaria în reg. 5 de inf. Sublocotenenți: cadetii: Edvin Craiovan în reg. 2 de inf., Ioan Icușu în reg. 2 din Bosnia, Alex. Șimon în reg. 21 de inf., Ioan Hidu în bat. 28 de vînători, Corneliu Savu în reg. 5 de inf., Nicolae Cernodiu în reg. 29 de inf., Lambert Pop în reg. 13 de infanterie, Rudolf David în reg. 68 de inf., Silviu Suciu în reg. 78 de inf., Rudolf Pulpan, în reg. 55 de inf., Antoniu Pinteran în reg. 89 de inf., Al-

fons Fabian în reg. 15 de inf., Nicolae Bentia în reg. 52 de inf., Augustin Grigar în reg. 40 de inf., Iosif Petraș în reg. 73 de inf., Iustin Hossu în reg. 92 de inf., Ștefan Coșocariu în reg. 41 de inf., Antoniu Ștergar în reg. 32 de inf. La cavalerie: locotenent: sublocotenentul Carol Florian în reg. 10 de dragoni, Ștefan cav. de Tabora în reg. 2 de ulani. La sanitari: sublocotenenti: Cadetul Alexandru Molcuțu în despărț. 2. La tren: căp. de I-a cl., căpitan de II. cl. Teodor Indra în divisiunea 15, locotenent, sublocotenentul Iosin Candela în reg. 5, sublocotenent: cadetul Rudolf Ianu în reg. 3. În rezervă: sublocotenenti, cadeții Nicolae Rusu în reg. 63 de inf., Nicolae Sasu în reg. 50 de inf. În statul preoților: capelan de I-a cl., capelanul de cl. II. Dr. Teodor David în diecesa gr.-cat. a Lugoșului la Seraievo. La auditorat colonel-locotenent colonelul: Mihai Bălăban ca referent la tribunalul superior militar; căpitan de cl. II. locotenentul George Droglu la tribunalul de garnisoană în Cașovia; locotenent practicantul Sebastian Brîndușa în reg. 63 de inf. La contabilitate: sublocotenent, sergentul Emanuil Florea în reg. 29 de inf. La registratură accesist aspirantul Ștefan Pop, în ministerul de război. La honvezi: sublocotenenti, cadeții Ștefan Branea, Ștefan Ciurda. În urmă s'a conferit rangul de maior ad honores căpitanului de I-a cl. Ioan Feneșan.

* *Visurile de viitor ale Rusiei.* În editura librăriei Georg Vigand din Lipsca va apărea de curând o interesantă carte, datorită lui *Rudolf Zabel*, intitulată: „*Durch die Mandschurei und Siberien*“. Autorul cărții a luat parte la războiul chinez, în calitate de corespondent special al marelui ziar german: „*Vossische Zeitung*“, adunând cu acea ocaziune un foarte prețios material pentru a se pute judeca planurile Rusiei în Asia-ostică, și în legătură cu acestea pentru a pute conchide la visurile de viitor ale puternicei împărății. Cartea e scrisă în formă de ziar, însemnate fiind zi de zi observațiunile și reflexiunile autorului. Presa germană așteaptă cu viu interes apariția cărții.

* *E dureroasă moartea?* — Această întrebare preocupă probabil milioane de oameni și teama de moarte își are originea în nesiguranța în care stă învățată această chestiune. Deși nu se poate răspunde în mod categoric, totuși din nenumăratele observațiuni făcute pe lângă muribunzi s'a constatat, că câteva ciasuri înaintea morții nu mai există nici un sentiment de durere. Morții îi precede un fel de narcosă, de adormire, întocmai cum se întâmplă cu cloroformisarea.

Un mare medic și fiziolog dă următorul răspuns: „Eu am motive de a admite, că moartea e tot pe atât de nedureroasă ca și adormirea în urma unei oboșitoare. Persoane, cari au fost crezute moarte în urma unui înec sau în urma unui alt accident, și au fost readuse în viață, ne asigură, că n'au resimțit nici un fel de durere. Ceea-ce se chiamă luptă cu moartea, nu e în realitate de cât ceva automatic și nu e resimțit.

Pe cât știm, nu putem admite nici o persoană care, fiind readusă în viață, după o moarte aparentă să nu fi mărturisit, că moartea departe de a fi dureroasă, e chiar plăcută.

Un om celebru, care fusese readus în viață, în urma unei morți aparente, mărturisise, că înainte de a-și perde conștiința ar fi auzit o musică extrem de

plăcută. O identică senzație avuse un om, care era să se inee. O femeie, care fusese lovită de un trăsnet, mărturisise că e adânc convinsă, că moartea prin trăsnet trebuie să fie fără durere, de oare-ce dînsa adormise ușor. Un om căruia i-se rupse ștreangul de la spânzurătoare, avuse visiunea ca și cum ar fi intrat în paradis, încunjurat de toate mărețiile.

Fiziologii susțin, că înaintea morții dispăre mai întâiu simțul apoi inteligența. Ori-unde nu există simț, nu există durere. Moartea în ori-ce cas nu e atât de dureroasă pe cât se presupune. Terminând voiu repeți cuvintele acelu filozof: „Nu știu pentru ce m'aș teme de moarte. Drumul pe care l'au făcut mii de milioane de oameni înaintea mea, îl voiu pute face și eu“.

Concurs.

Pentru postul de capelan temporal lângă deficientul preot Lazar Popoviciu din **Saca** — conform deciziei Consistorial din 30 Septembrie a. c. Nr. 1746, B. se publică concurs pe ziua de 10/23 Noemvre, pe lângă întregul beneficiu parochial, afară de întregirea (congrua) dela stat.

Doritorii de a recurge la acest post de capelan, au a-și trimite rugărilor cu documente pentru parochie de a III-a clasă., subscrisului protopresbiter, până la 9/22 Noemvre, și până la alegere a se presenta la sf. biserică din Saca, protopresbiteratul Beiușului, pentru a-și arăta dexteritatea în afacerile bisericesti.

Dat în Saca, la 9/22 Oct. 1902.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: ELIA MOGA, ppresbiterul Beiușului.

2—3

—□—

Se eserie concurs pentru vacanta parochie **Iosani** și filia Butan-Magiești tractul Pesteșului comitatul Bihor, conform ordinațiunei ven. Consistor gr.-or. orădan din 13/26 August 1901 Nr. 1449/129 B. cu termin de alegere de **30 de zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt: 1, din comuna Iosani, casa parochială cu două chilii, culină, cămară și apartințele trebuincioase cu o grădină de $\frac{3}{4}$ juger 100 cor. 2, altă grădină și a cimiterului în preț de 40 cor. 3, dela 53 n-ri de case câte o vică de cucuruz sfărmat. 4, dela 53 n-ri de case câte 2 cor. 106 cor. dela Iosani de tot; 352 cor.

2. Dela comuna Butan 8 jugere pământ arător și fenaț în preț de 90 cor. 2, dela 38 n-ri de case câte o vică de cucuruz sfărmat à 2 cor. 76 fil 3, dela 38 n-ri de case câte 80 fil. 60 cor. cu totul: 226 cor. 80 fil.

3. Dela comuna Magiești dela 36 n-ri de case câte o vică de cucuruz sfărmat à 2 cor. 76 cor. dela 36 n-ri de case câte 1 cor. 60 fil. 57 cor. 60 fil., cu totul dela comuna Magiești 133 cor. 60 fil. 3, stolele usuate după calculul mediu al celor 5 ani din urmă dela toate trei comunele 100 cor. 4, ajutor de stat congrua la cei fără 8 clase e de 476 cor. 96 fil. suma toată a veniturii e de 1285.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie sunt poftiți a-și trimite recuzele lor până la terminul susamintit provăzute cu documentele necesare subscrisului în Lugoșul-superior p. u. Éleşd, și a se presenta în vre-o

Duminecă ori sârbătoare la vre-una din cele două biserici spre a-și arăta desteritatea în cele preoțești.

2—3

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu mine: TEODOR FILIP ppresbiter.

—□—

Se escrie concurs pentru vacanta parohie din Brusturi tractul Pesteșului comitatul Bihor cu termin de alegere de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“. Conform ordinațiunei Veneratul Consistor gr.-or. oradan din 2/15 Septemvrie 1902 Nr. 1542/125 B.

Emolumentele incopciate cu această parohie sunt: 1, Casa parochială cu grădină și grajd pentru vite 100 cor. 2, pământul parochial 14 jug. catastrale à 40 cor. jugêrul — 560 cor. 3, birul preoțesc dela 100 n-ri $\frac{1}{2}$ vică cucuruz 125 cor. 4, stolele usuatè după calculul mediu alor 5 ani din urmă 160 cor. la an. 5, 100 jumêtăți de zile de lucru, parte cu plugul parte cu palmele 76 cor. Suma totală 10 1 cor.

Congrua la cei fără de 8 clase nu există.

Cei ce doresc a ocupa această parohie, sunt poftiți a-și trimite recursele lor ajustate cu documentele recerute subscrisului, p. u. Eleds în Lugașul-superior, până la terminul sus indicat și a se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare la s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie.

2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: TEODOR FILIP ppresbiter.

—□—

Se escrie concurs pentru stațiunea învățătorească din **Iosani-Butani-Magieșci** tractul Pesteșului cu termin de alegere pe **8/21 Noemvrie**. Salarul învățătoreșc: repartisați 600 cor. și dela comuna politica 120 cor. pentru adulți Recurenții au să produca documentele necesare, și a-le adresa subscrisului în Lugașul sup. p. u. Eleds până la terminul sus amintit și a-se presenta în vre-o Dumineca ori sârbătoare la sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în tipic și cântare. Cei ce vor avea desteritatea de a conduce corul vocal vor fi preferiți.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: TEODOR FILIP, m. p. prot.

—□—

2—3

Pentru întregirea vacantului post de paroch din parochia de clasa a III-a din **Pădurani**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala.“

Emolumentele impreunate cu acest post sunt.

1) O sesiune de pământ arător și fênaț; 2) Birul preoțesc câte 28 litre cucuruz sfârîmat dela 70 familii; 3) Stola usuată; 4) intravilanul și estravilanul parochial de câte 800□ și 5) întregire de dotație dela stat de 432 cor. la an, pentru preot cu cvalificație sub 8 clase.

Reflectanții la acest post au să-și instrueze petițiile conform Regulamentului pentru parochii și a le așterne comitetului parochial pe calea oficiului protopresbiteral gr. or. rom. din Belinț (Bélinecz, Temes-megy) și să se prezenteze într'o Duminecă sau într'o sârbătoare, se înțelege în terminul regulamentar, —

în sf. biserică din Pădurani, spre a-și arăta desteritatea în cântare, eventual în rituale și în oratorie.

Pădurani. în 6/19 Octomvrie, 1902.

În conțelegere cu mine: GERASIM SÊRB, protopresb.

—□—

2—3

În conformitate cu dispozițiunea Prea Venerabilului Consistor diecesan dto 6 Septemvrie (9 Octomvrie) 1902 Nr. 5698 se escrie de nou concurs pentru parochia vacanta din **Toracul-mare** de clasa prima, cu termin de **30 zile** dela prima publicare, pe lângă următoarele emolumente: Una sesiune parochiala de 30 jughere catastrale pământ arător, birul și stolele usuatè, cari dau un venit anual de 1600 cor. Contribuția regească va avea a o solvi alegêndul paroch.

În vederea faptului, că nici după al patrelea concurs ce s'a scris, din lipsa de recurenți parochia nu s'a putut indeplini, acuma în lipsa recurenților cu cvalificațiune de clasa prima se vor admite la concurs și candidați cu cvalificațiune de clasa a doua.

Reflectanții au să-și ajusteze recursele conform regulamentului pentru parochii și adresate comitetului parochial să le subștearnă Prea Onoratului Domn protopresbiter Paul Miulescu în N.-Komlos, comitatul Torontal, în terminul concursual, avênd a se presenta în sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și omiletica.

Dat, din ședința comitetului parochial ținută la 6/19 Octomvrie 1902.

Paul Tempea,

par. preș. com. par.

Petru Avrămuț,

not. com. par.

În conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU, protop.

—□—

3—3

Se escrie concurs pentru parochia de clasa a doua din **Têrnova** devenită vacantă prin moartea fericitului Ioan Morar fost preot aici, cu termin de **30 de zile** socotit dela prima publicare în organul oficios al Eparchiei noastre.

Emolumentele sunt:

1. Una sesiune pământ estravilan parte arêtor parte finaț. 2. Birul și stolele usuatè dela 240 numere.

În vedere, că acestea asigură un venit prescrist unei parochii de clasa a doua, reflectanții sunt avisați, ca până la terminul espirării concursului să subștearnă petițiunile lor instruate conform §-lui 15 litera^a b, din „Regulamentul pentru parochii“, adresate comitetului parochiei Têrnova — părintelui protopop în Șiria (Világos) și cu stricta observare a §-lui 18 din „Regulament“ a se presenta în sf-ta biserică spre a cânta respective cuvênta și servi. Se notifică, că alesul în tenoarea §-lui 8 din „Reg.“ va avè a presta vêduvei preotese jumêtate din venitele parochiei până la aniversarea zilei rēposării preotului Ioan Morar.

Dat în ședința estraord. a comitetului parochial gr.-or. român din Têrnova, ținută la 25 Aug. (7 Sept.) 1902.

3—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: GEORGE POPOVICI m. p., protopresbiter.

—□—